

זמן הדלקת נרות חנוכה

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא:

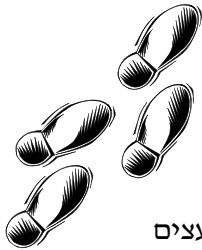
וכבתה אין זקוק לה? ורמינהו: מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק. מאי לאו, דאי כבתה הדר מדליק לה! - לא, דאי לא אדליק - מדליק. ואי נמי: לשיעורה. עד שתכלה רגל מן השוק, - ועד כמה? - אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: עד דכליא ריגלא דתרמודאי... תנו רבנן: נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. אם היה דר בעלייה - מניחה בחלון הסמוכה לרשות הרבים. ובשעת הסכנה - מניחה על שלחנו, ודיו.

2. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ב עמוד ב

מאימתי מתחילין לקרות שמע בערבין? - משעה שקדש היום בערבי שבתות, דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: משעה שהכהנים מטוהרים לאכול בתרומתן. רבי מאיר אומר: משעה שהכהנים טובלין לאכול בתרומתן... רבי חנינא אומר: משעה שעני נכנס לאכול פתו במלת. רבי אחאי... אומר: משעה שרוב בני אדם נכנסין להסב.

3. רי"ף על הגמרא בשבת כא:

... אי נמי לשיעורא היתה דולקת והולכת עד השיעור הזה ורצה לכבותה או להשתמש לאורה, הרשות בידו.

6. ריטב"א שם ד"ה עד דכליא רגלא דתרמודאי

פירוש מוכרי עצים הנקראים תרמודאי והיו מתאחרים שם ברחוב העיר... והמנהג הפשוט ששיעורו כל זמן שחנניות המוכרים שמן וכיוצא בהם פתוחות.

רצא אַתְרַמֻּאֵי - מ' הַסּ וּמַת' חוֹזְרִים הַכִּיָּתָה?

5. רש"י מסכת שבת דף כא עמוד ב

רגלא דתרמודאי - שם אומה, מלקטי עצים דקים, ומתעכבין בשוק עד שהולכים בני השוק לבתיהם משחשכה ומבעירים בבתיהם אור, וכשצריכין לעצים - יוצאים וקונין מהן.

4. אוצר הגאונים שבת כא: חלק התשובות סי' סד

ומהו תרמודאי? בני אדם עניים העושים מלאכה בשדה או בפעולה של שומרי פירות. ומתאחרין לאחר כל בני אדם עד שחשכה. ויש עצים במקומינו להסקה ולהתחמם בהם ושמים תרמדי... וכיון שאין להם דמים ליקח עצים מן השוק, מלקטין אחר מלאכתן מאותן תרמדי ומתאחרין אחר כל בני אדם.

מַשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה - מַה הַמַּשְׁמַעוּת?

7. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה ה

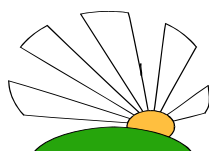
אין מדליקין נרות חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם שקיעתה לא מאחרין ולא מקדימין, שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק, וכמה הוא זמן זה כמו חצי שעה או יתר, עבר זמן זה אינו מדליק, וצריך ליתן שמן בנר כדי שתהיה דולקת והולכת עד שתכלה רגל מן השוק, הדליקה וכבתה אינו זקוק להדליקה פעם אחרת, נשארה דולקת אחר שכלתה רגל מן השוק אם רצה לכבותה או לסלקה עושה.

8. תוספות מסכת מנחות דף כ עמוד ב

נפסל בשקיעת החמה כמותה - ... ותירץ ר"ת דמשתשקע החמה משמע סוף שקיעת החמה אבל משקיעת החמה משמע מתחילת שקיעתה תדע מדאמרין (שבת דף כא:): גבי נר חנוכה מצוותה משתשקע החמה ואי בתחילת שקיעה עדיין הוא יום גדול והוה שרגא בטיהרא (נר בשמיים בהירים)

9. ספר יראים סי' רעד

וכן נראה לי עיקר דמשתשקע החמה הוא קודם שקיעת החמה... דכיון שהחשיך קצת לא הוי שרגא בטיהרא ובאותו זמן מתחילין בני אדם לשוב לבתיהן ומתמיהין שרואים נר בעוד היום ויודעים שמחמת מצוה היא ואיכא פירסומי ניסא.

כפי' איזו אפגשרות כגאנראו אונ פוסקיס?

10. תוספות מסכת שבת דף כא עמוד ב, ד"ה דאי לא אדליק מדליק
אבל מכאן ואילך עבר הזמן אומר הר"י פורת דיש לזוהר ולהדליק בלילה מיד שלא יאחר יותר מדאי ומ"מ אם איחר ידליק מספק דהא משני שינויי אחרתא ולר"י נראה דעתה אין לחוש מתי ידליק דאנו אין לנו היכרא אלא לבני הבית שהרי מדליקין מבפנים.

11. אור זרוע חלק ב' הלכות חנוכה סי' שכב
והאידינא דלא קפדינן אשיעורא דנר שמא סמכינן אלישנא קמא דשינינן דאי לא אדליק מדליק, ולא בעינן שיעורא הואיל ואנו מדליקין בתוך הבית של פתח הבית מבפנים ואין הנר נראה להולכים בשוק וברחובות, לא הורגלו להחמיר כל כך....(סי' שכג) והאידינא דליכא סכנה לא ידענא מאי טעמא אין אנו מדליקין בחצירות.

12. ראבי"ה חלק ג' - הלכות חנוכה סימן תתמג
ובשם רבינו תם ראיתי דבהני תרווייהו אזלינן לקולא בשיעורא ובדלא אדליק דבשל סופרים הלך אחר המקיל.

13. טור אורח חיים סימן תרעב
והתוספות כתבו דלדידן אין צריך לדקדק בזמן שנתנו חז"ל שיעור שלא נתנוהו אלא להם שהיו מדליקין בחוץ ולאחר זה הזמן אין עוברין ושבין אבל אנו שמדליקין בבית ואין היכירא אלא לבני הבית אין להקפיד על הזמן. וכתב בספר המצוות (לרב סעדיה גאון) ומכל מקום נכון להדליק בעוד בני הבית נעורין. ונראה שאף לדידן (לתוס') צריך לדקדק בשיעור שאע"פ שמדליקין בפנים כיון שמדליקין בפתח הבית והוא פתוח יש היכירא לעוברים ושבים:

איז נאה אונ עושיס?

14. שולחן ערוך אורח חיים סימן תרעב
סעיף א אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה, אלא עם סוף שקיעתה, לא מאחרים ולא מקדימים. ויש מי שאומר שאם הוא טרוד יכול להקדים מפלג המנחה ולמעלה, ובלבד שיתן בה שמן עד שתכלה רגל מן השוק.

סעיף ב שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה, מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק, שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרסומי ניסא; הלכך צריך ליתן בה שמן כזה השיעור, ואם נתן בה יותר יכול לכבותה לאחר שעבר זה הזמן, וכן יכול להשתמש לאורה לאחר זה הזמן. הגה: (דברי הרמ"א) י"א שבזמן הזה שמדליקין בפנים א"צ לזוהר ולהדליק קודם שתכלה רגל מן השוק (ד"ע וטור בשם תוספות), ומ"מ טוב לזוהר גם בזמן הזה; ומיהו הני מילי לכתחלה, אבל אם עבר זה הזמן ולא הדליק, מדליק והולך כל הלילה; ואם עבר כל הלילה ולא הדליק, אין לו תשלומין.